

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Károlyi Géza ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Kelemen György ügyvéd által képviselt **I.r., II.r., III.r. alperesek** ellen **kölcsöntartozás megfizetése** iránt a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság előtt 5.G.40.247/2009. szám alatt indult és másodfokon a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.653/2010/9. számú ítéletével befejezett perében, az említett jogerős ítélet ellen az alperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, a 2011. november 22-én megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a II-III.r. alperesek által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasítja,
a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.653/2010/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 530.000 (Ötszázharmincezer) Ft le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az irányadó tényállás szerint 2008. június 20-án a felperes mint

hitelező és az I.r. alperes mint hitelfelvevő folyószámla fedezet biztosítása céljából hitelszerződést kötöttek egymással, mely szerződés szerint a felperes 2009. június 20-i lejáratával 20.000.000 Ft hitelkeret igénybe vételét biztosította az I.r. alperes számára. A kölcsönszerződés biztosítására a felperes a hrsz-ú ingatlan tulajdonosaival - közöttük a II. és III.r. alperesekkel, - valamint az I.r. alperessel mint a D, Széchenyi u.103. szám alatt található, ingatlan 429/709. számú tulajdoni hányadának tulajdonosával 2008. június 20-án jelzálogjog szerződéseket kötött. E mellett a hitelszerződésben megjelölt tőkeösszeg és annak járulékaik megfizetéséért ugyanezen a napon a II. és a III.r. alperesek készfizető kezességet is vállaltak.

Az I.r. alperes kérelme alapján a felperes 2009. június 30-án kelt levelével engedélyezte, hogy az I.r. alperes 2010. február 20-ig részletekben fizethesse vissza a hitelszerződés alapján fennálló tőke és kamattartozását azzal, hogy amennyiben bármely részlet megfizetésével késedelembe esik, a fennálló tartozás egyösszegben válik esedékessé.

Az I.r. alperes részletfizetési kötelezettségét elmulasztotta.

A felperes végleges keresetében - figyelemmel arra is, hogy a peres eljárás folyamatban léte alatt az I.r. alperes részéről 15.000.000 Ft összegű részteljesítésre került sor - 8.832.362 Ft tőke, továbbá ennek 2010. március 26-tól járó évi 12 %-os ügyleti és 6 %-os késedelmi kamata tekintetében kérte az alperesek egyetemleges marasztalását.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Állították, hogy az I.r. alperes azért kötött a felperessel hitelszerződést, mert beruházást kívánt megvalósítani a D, Széchenyi u. 103. szám alatti ingatlanon. Az ingatlan - perben nem álló - társtulajdonosa azonban közös tulajdon megszüntetése iránti pert indított az I.r. alperessel szemben és miután a perindítás ténye az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre került, lehetetlenült mind a beruházás megvalósítása, mind a hitel visszafizetése céljából az ingatlan értékesítése. A hitelszerződés tehát lehetetlenülés miatt megszűnt és ezért a Ptk. általános szabályai szerinti elszámolásnak és nem a hitelszerződés szerinti elszámolásnak van helye a felek között. Azt nem vitatták, hogy 2010. március 25-én - a 15.000.000 Ft összegű teljesítésre tekintettel - az I.r. alperes tartozásának tőkeösszege 8.832.362 Ft volt.

Az elsőfokú bíróság 8. sorszámú ítéletében a keresettel egyezően marasztalta az alpereseket, a Ptk. 522. § /1/ bekezdése, 523. § /1/ bekezdése, valamint 272. § /1/ és 274. § /2/ bekezdése alapján. Az ítélet szerint a perbeli hitelszerződés nem rendelkezett arról,

hogy az I.r. alperes milyen célra jogosult a kölcsönt felhasználni, így a hitelszerződés teljesítését nem érintette, hogy a feleken kívül álló okból megghiúsult az I.r. alperes által tervezett beruházás. Az alperesek tehát alaptalanul hivatkoztak a hitelszerződés megszűnésére a Ptk. 312. § /1/ bekezdése alapján.

Az I.r. alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helyes indokai alapján hagyta helyben. Kiemelte, hogy a hitelszerződés nem lehetetlenülés folytán szűnt meg, ezért helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felperes által előterjesztett elszámolás alapján marasztalta az alpereseket.

Az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélet ellen, melyben az első-, másodfokú ítéletek hatályon kívül helyezését és új eljárás elrendelését kérték. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet a Ptk. 312. § /1/ bekezdésébe ütközik. Felülvizsgálati kérelmüket az alábbiakkal indokolták:

Jogszabálysértő az eljáró bíróságok azon álláspontja, hogy a szerződés megszűnése nem lehetetlenülés, hanem a határozott időtartam eltelte miatt következett be.

A kölcsönszerződés megkötésekor ugyan hitelcél megjelölésére nem került sor, azonban a dologi fedezetként nyújtott ingatlan „ténybeli és jogi sorsa” a szerződés tartalmává vált. A felperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a dologi biztosítékot képező ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése iránt az I.r. alperessel szemben pert indíthat az ingatlan társtulajdonosa. A perindítás ténye az ingatlan forgalmát, értékesítését akadályozta, és az így kialakult forgalomképtelenség kihatott a perbeli határozott idejű szerződés lehetetlenülésére is, éspedig „nem csak fedezeti oldalon, de az alperesek teljesítési képességének oldalán is”.

A bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna a hitelszerződés létrejöttének körülményeit.

Az alperes alappal bízhatott abban, hogy a folyószámla hitelszerződés ismét - ahogy az a korábbi években megtörtént - „megújításra kerül”, a szerződés viszont lehetetlenült azzal, hogy a felperes az újabb szerződéskötést a fedezet hiánya miatt megtagadta. A lehetetlenülés mindkét fél érdekkörét sértő módon következett be, mert a forgalomképtelen ingatlant az I.r. alperes nem tudta a hitelszerződés teljesítése érdekében értékesíteni, ugyanakkor akadályba ütközött volna annak értékesítése a felperes által kezdeményezett végrehajtási eljárás során is. A szerződés minden egyes eleme tehát lehetetlenült éspedig egyik félnek sem felróhatóan.

Tévedtek az eljáró bíróságok abban, hogy az ingatlan vonatkozásában bekövetkezett változásokat a lehetetlenülés körében értékelni nem lehet. Meg kellett volna állapítaniuk, hogy a szerződés

lehetetlenülés folytán megszűnt és nem a lejáráttal bekövetkező jogkövetkezményeket, hanem a lehetetlenülés miatti megszűnésből származó jogkövetkezményeket kellett volna alkalmazniuk.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt arra mutat rá, hogy az elsőfokú bíróság ítélete ellen csak az I.r. alperes nyújtott be fellebbezést, így az elsőfokú ítéletnek a II-III.r. alperesek marasztalásáról szóló rendelkezése fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett. Mivel a Pp. 271. § szerint - törvény ellenkező rendelkezése hiányában - az első fokon jogerőre emelkedett határozat ellen felülvizsgálatnak nincs helye, a Legfelsőbb Bíróság a II-III.r. alperesek felülvizsgálati kérelmét a Pp. 273. § /2/ bekezdés a) pontjára hivatkozással hivatalból elutasította.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelme nem alapos, a jogerős ítélet az abban megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

Iratellenes az I.r. alperesnek az az állítása, hogy a hitelszerződés megkötésének célja a D, Széchenyi u. 103. sz. alatti ingatlanon tervezett beruházás megvalósítása volt. A hitelszerződés elnevezéséből is egyértelmű, hogy azt folyószámla-hitelkeret igénybevétele érdekében kötötte meg az I.r. alperes, maga a szerződés is az I.r. alperes folyószámla fedezetének biztosítását jelölte meg a szerződés céljaként, így a folyószámla hitelkeret megterhelésére a pénzforgalmi számla fedezethiánya esetén került sor. A hitelszerződés alapján a felperes tehát e célból tartotta - hiteldíj ellenében - rendelkezésre a hitelkeretet, az I.r. alperes részéről a kölcsön lehívására, a felperes részéről pedig annak folyósítására, - egyedi kölcsönszerződések alapján - a pénzforgalmi számla terhére beadott fizetési megbízások teljesítése érdekében került sor.

A Ptk. 312. § /1/ bekezdése szerint, ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős, a szerződés megszűnik.

Egy szerződés teljesítése lehetetlenné válhat jogi akadályok miatt, bekövetkezhet fizikai lehetetlenülés (pl. a szolgáltatás tárgyának megsemmisülése) okából és ismeri a bírói gyakorlat az érdekbeli (gazdasági) lehetetlenülést is, amikor a szerződéskötés után a beállott változások miatt már csak rendkívüli nehézségek, vagy aránytalan áldozatok árán lehetne a szerződést teljesíteni. A felülvizsgálati kérelem lényegében a gazdasági, érdekbeli lehetetlenülésre hivatkozással állította, hogy a szerződés

megszűnése bekövetkezett. Tekintettel arra, miszerint felektől már a szerződés megkötésekor elvárható, hogy számoljanak a körülmények változásaival, érdekbeli-gazdasági lehetetlenülés miatt a bírói gyakorlat csak igen szűk körben ismeri el a szerződés megszűnését, mely az alább kifejtett indokokra tekintettel a perbeli esetben nem következett be.

Egyetért a Legfelsőbb Bíróság az eljáró bíróságokkal abban, hogy sem az I.r. alperes résztulajdonát képező d-i ingatlan társtulajdonosának perindítása és a perindítás tényének az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése, sem az ingatlanra tervezett beruházás megghiúsulása és az ingatlan eladhatatlansága nem eredményezték a perbeli hitelszerződés lehetetlenülését. Semmiféle összefüggés nem állt fenn a hitelszerződés megkötése és a beruházás megvalósítása között, így a hitelszerződés teljesítését semmilyen szempontból nem érintette és nem érinthette az, hogy az I.r. alperes építkezik-e, vagy sem a résztulajdonát képező ingatlanon. Nem volt jelentősége a lehetetlenülés szempontjából annak sem, hogy az I.r. alperes ugyanezen ingatlan eladási árából kívánt-e eleget tenni a hitelszerződés alapján fennálló fizetési kötelezettségének, hogy az I.r. alperes ingatlanának értékesítése nehézségekbe ütközött.

Teljesen alaptalan a felülvizsgálati kérelemnek az az állítása, hogy a d-i ingatlan „ténybeli és jogi sorsa” a hitelszerződés tartalmává vált. Tény, hogy a D, Széchenyi u. 103. szám alatti ingatlan volt a tárgya a felperes és az I.r. alperes által megkötött jelzálogszerződésnek. E szerződés 4. pontjában az I.r. alperes úgy nyilatkozott, hogy az ingatlan minden olyan pertől, igénytől és tehertől mentes, mely a jelzálogjogosultnak a szerződésen alapuló jogait sértené, és az a körülmény, hogy ezen ingatlan tekintetében utóbb perindításra került sor, a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint csak a felperes azon döntésében játszhatott szerepet, hogy az I.r. alperes kérése ellenére nem járult hozzá a folyószámla hitelkeret rendelkezésre tartozásának meghosszabbításához. Rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy az I.r. alperesnek az az állítása, hogy a hitelszerződés már a lejárat előtt lehetetlenülés folytán megszűnt, nyilvánvaló ellentétben állt a meghosszabbítás iránti kérelemmel, mely arra utalt, hogy az I.r. alperes maga is tisztában volt azzal, hogy a hitelszerződés a hitelkeret lejáratával, 2009. június 20-ával szűnik meg.

A Legfelsőbb Bíróság tehát osztja a perben eljáró bíróságok álláspontját, miszerint a fizetési kötelezettség elmulasztása szerződésszegésnek minősül és nem a szerződés lehetetlenülés miatti megszűnését eredményezi.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint döntött.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálatot eredménytelenül kezdeményező I.r. alperest a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § /2/ bekezdése alapján kötelezte az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

A II-III.r. alperesek által le nem rótt felülvizsgálati illeték tárgyában az eljárás illetékmentességre tekintettel intézkedni nem kellett (1990. évi XCIII. törvény 57. § /1/ bekezdés a) pont).

A felperesnek felülvizsgálati perköltsége nem merült fel.

Budapest, 2011. november 22.

Dr.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke

Dr.Lőrincz Györgyné sk. előadó-bíró

Gyöngyösiné dr.Gyüggyei Klára sk. bíró